

OBRAZAC SUDJELOVANJA U SAVJETOVANJU O NACRTU ZAKONA, DRUGOG PROPISA ILI AKTA	
Naziv nacrtu zakona, drugog propisa ili akta	NACRT PRIJEDLOGA ZAKONA O MUZEJIMA
Naziv tijela nadležnog za izradu nacrtu	MINISTARSTVO KULTURE
Razdoblje savjetovanja (<i>početak i završetak</i>)	7. svibnja 2014. – 25. svibnja 2014.
Naziv/ime sudionika/ce savjetovanja (pojedinaac, udruga, ustanova i sl.) koji daje svoje mišljenje i primjedbe na nacrt zakona, drugog propisa ili akta	<i>Tihomir Milovac, muzejski savjetnik</i>
Tematsko područje i brojnost korisnika koje predstavljate, odnosno interes koji zastupate	<i>Muzeji</i>
Ime i prezime osobe/a koja je sastavljala primjedbe ili osobe ovlaštene za zastupanje	Tihomir Milovac
	<u>Kontakt</u> E-mail: tihomir.milovac@msu.hr Telefon: 0911060026
Datum dostavljanja obrasca	13.5.2014.
Jeste li suglasni da se ovaj obrazac, s nazivom/imenom sudionika/ce savjetovanja, objavi na internetskoj stranici nadležnog tijela? ¹	DA

Načelne primjedbe:

Komentari na nacrt prijedlog novog Zakona o muzejima Ministarstva kulture RH

Nema analize u odnosu na vrijeme od donošenja aktualnog zakon do danas. Ničim nisu potkrijepljeni razlozi značajnih promjena zakona i redefiniranje upravljanja muzejima.

Degradiranje muzejskih zvanja. Uvođenjem pored osam dosadašnjih muzejskih još dva zvanja među stručna muzejska zvanja, a to su marketing i odnosi s javnošću, te njihovim uvođenjem u Stručno vijeće nastavljena je ozbiljna devalvacija temeljnog muzejskog zvanja (kustos, restaurator,

¹ Sukladno Zakonu o zaštiti osobnih podataka (NN 106/12), osobni podaci neće se koristiti u druge svrhe, osim u povijesne, statističke ili znanstvene svrhe, uz uvjet poduzimanja odgovarajućih zaštitnih mjera. Anonimni, uvredljivi ili irelevantni komentari neće se objaviti.

pedagog...). Ova novo predložena „zvanja“, voditelj marketing i voditelj odnosa s javnošću nisu zvanja nego poslovi koji definitivno nisu i ne mogu biti svrstani u grupu „stručnih zvanja“ već su dio upravljačkog mehanizma muzeja. Njihovo napredovanje u „viši voditelj marketinga“ i „voditelj marketinga – savjetnik“ ili „viši voditelj odnosa s javnošću“ te „voditelj odnosa s javnošću – savjetnik“ i samim nazivima pokazuju krajnju nezgrapnost ove ideje i nema logičke osnove vezati ih uz temeljne stručne poslove koje obavlja Muzej (sakupljanje građe, obrada, dokumentacija, prezentacija, informiranje... a sve u službi zaštite baštine i uživanja u njoj te edukacije publike). Zato ti poslovi trebaju ostati u korpusu Uprave muzeja jer ona je ta koja formira politiku javne slike muzeja, brine o budžetiranju i upravljanju u čemu joj službe kao što su odnosi s javnošću i marketing direktno služe. Naravno, sve bi to trebalo biti u dosluhu sa muzejskim stručnim osobljem.

Degradiranje Upravnog vijeća kao upravljačkog tijela - jer mu se oduzima pravo upravljanja muzejom i ono postaje „nadzorno tijelo“ što govori i promjena naziva u „Muzejsko vijeće“. Promjena je i u sastavu članova po načelu zastupanja sa 3+1+1/ 5 +1 +1 pri čemu su većinski članovi od strane osnivača te jedan iz Stručnog vijeća i jedan biran iz redova drugih zaposlenika Muzeja. Premda se predlagatelj poziva na Zakon o radu to je suprotno njegovim odredbama koje govore o članovima upravnog tijela koje „upravlja ustanovom“ što je do sada bilo Upravno vijeće. Ovim promjenama to novo „Muzejsko vijeće“ više nema ovlasti upravljanja, već samo „nadzora“. „Muzejsko vijeće“ i samim nazivom je postalo hibridno tijelo nedefiniranog odnosa između struke i upravljanja, a po izboru predstavničko tijelo i nije posve jasna njegova uloga. Zato bi se prema funkciji koju je predlagatelj naveo to tijelo trebalo zvati Nadzorno vijeće ili Vijeće za nadzor. I premda namjera uključivanja i drugih zaposlenika u rad tog tijela može zvučati demokratično, radi se zapravo o definitivnom pristanku na dosadašnju praksu da se u Upravno vijeće ili buduće „Muzejsko vijeće“ ne biraju „istaknuti kulturni, javni i znanstveni djelatnici“ što nalaže dosadašnji i predviđa novi Zakon. Jer, posve je nelogično da osnivač prema ovom prijedlogu mora u „Muzejsko vijeće“ birati „istaknute kulturne, javne i znanstvene djelatnike“ dok sam Muzej može u isto to tijelo izabrati nekog od djelatnika koji ne spada u tu kategoriju (na primjer iz opće ili tehničke službe muzeja!?).

Sve upravljačke ovlasti sada su prenesene na ravnatelja čime je status novog „Muzejskog vijeća“ dodatno posve oslabljen u odnosu na dosadašnju praksu koja je nudila dosta dobar okvir za decentralizaciju upravljačkih ovlasti, odnosno podjelu na upravljanje što je radilo Upravno vijeće i izvršne ovlasti koje je imao Ravnatelj te savjetodavnu ulogu u području struke koju ima Stručno vijeće.

Nemilosrdno guranje javne ustanove Muzeja prema tržištu i profitu. Premda predlagatelj navodi da je muzejska djelatnost i od interesa za Republiku Hrvatsku, predlagatelj omogućava Muzejima kao javnim ustanovama da osnuju trgovačka društva da se bave turizmom, ugostiteljstvom, trgovinom...

Dakle, ovo je jasna poruka da muzeji više nisu od „interesa za republiku Hrvatsku“ jer ih se otvoreno prebacuje u sektor profita kao što je to slučaj sa prijedlogom o mogućnosti osnivanja trgovačkih društava. Muzeji ovim aktom više nisu javne ustanove koje su prema definiciji ICOM-ovom Etičkom

kodeksu o Muzejima „ neprofitne i trajne ustanove u službi društva i njegovog razvitka“. Muzeji se, evidentno, guraju na tržište kako bi samostalno organizirali svoj dohodak i smanjili potraživanja iz proračuna. Osnivanje trgovačkih društava koja predlagatelj zakona predviđa u suprotnosti je s načelima muzejske struke, neovisnog rada u službi očuvanja kulturne baštine i neovisnog javnog djelovanja. Zakonom je trebalo osigurati pravo osnivaču, što je i posve logično, osnivanje takvih trgovačkih društava koja će biti u izravnoj funkciji javnih ustanova u kulturi. Tada bi prihodi tih trgovačkih društava bili namijenjeni isključivo javnim institucijama u kulturi pa i muzejima, a pri tome bi njihov rad bio transparentan i javno kontroliran.

Zapravo je zastrašujuća činjenica da se ovime otvara prostor vrlo neprimjerenom redefiniranju javne funkcije Muzeja. Ravnatelj koji prema ovom prijedlogu dobiva ovlasti upravljanja i koji će radi dodatnog profita moći osnivati trgovačka društva zapravo je postao „vlasnikom“ javnog dobra. Od ravnatelja se, prema prijedlogu novog Zakonu očekuje da zna i može upravljati takvom ustanovom što znači da nužno mora dolaziti iz prakse profitabilnog poslovanja, a ne iz stručne specijalističke i k tome muzejske prakse.

Apsurd ovih promjena je i u činjenici da osnivači imaju pravo raspolagati prihodima svojih Muzeja na način da ih iz Muzeja povuku i prenamijene.

Ni postojeći Zakon, a ni novi prijedlog Zakona nemaju vrlo važnu podjelu na poslovni i stručni segment upravljanja Muzejom. Poput kazališta i muzeji bi trebali imati Poslovnog (opći i kadrovski poslovi, financije, PR, marketing), odvojeno od Umjetničkog ravnatelja koji bi organizirao stručni dio rada ustanove (programi, otkupi, čuvanje...)

Sve navedeno u neskladu je i s politikom Vlade RH koja je unazad par tjedana najavila prebacivanje općih poslova iz javnog u privatni sektor, u vanjske usluge (outsourcing) što ovaj prijedlog ne podržava, nego upravo suprotno, dodatno organizacijski (vrlo vjerojatno i financijski?) opterećuje instituciju.

Iz uvjeta za izbor ravnatelja izbačena je struka. Upravo zbog do sad navedenog u dijelu prijedloga novog Zakona koji regulira uvjete za izbor ravnatelja nestala je odredba kako je navedeno u aktualnom zakonu o nužnom „specijalističkom diplomskom stručnom studiju i pet godina rada u muzejskoj struci“ i zamijenjena je odredbom „završenog sveučilišnog diplomskog studija ili s njim izjednačenog studija i deset godina rada u kulturi“. Dakle, ukinut je uvjet “specijalističke struke” i otvorena mogućnost “nestručne” tehnokratske osobe na poziciji ravnatelja muzeja što je direktni udar na misiju i ulogu muzeja. Iskustvo europskih muzeja pokazalo je uvođenje managerske i tehnokratske uprave kao posve promašen trendovski eksperiment u trenutku ekonomskih poteškoća u javnom financiranju muzeja devedesetih godina prošlog stoljeća, a negativni efekti se osjećaju i danas, na primjer u populističkim akcijama koje javnost i publiku tretiraju isključivo kao brojku i izvor prihoda (kod nas su te refleksije u manifestacijama kao “Noć Muzeja” i sl.).

Osnivači nisu obavezni osigurati sredstva za osiguranje zbirki i prostora u kojima djeluju muzeji.

Predlagač je u odredbu o osiguranju muzejske građe i druge imovine uveo mogućnost da osnivači ne moraju obavezno osigurati sredstva za osiguranje muzejske zgrade i muzejske građe ukoliko Muzej sam ima svoja vlastita sredstva. Ovo je još jedna od promjena koje diskreditira predlagače jer

odgovornost za posljedice uzrokovane nekom, na primjer, „višom silom“ prebacuju na samu ustanovu koja ni po čemu ne bi smjela biti odgovorna za posljedice u takvim slučajevima. Praksa u radu hrvatskih muzeja pokazuje da se sigurnosni uvjeti rada i čuvanja maksimalno provode u okolnostima kakvi jesu, ali je posve neprihvatljivo da se osnivaču koji je vlasnik muzejske građe i objekata daje mogućnost da troškovima osiguranja optereti ustanovu (!?).

Muzejska zvanja izvan rada u Muzeju. Odredba da muzejska zvanja mogu stjecati i samostalni stručnjaci populistički je oblik derogiranja muzejskih zvanja. Namjesto da se Muzejsko zvanje, a prvenstveno rad u muzeju, vrednuje na način da postane izazovan svim stručnjacima koji se žele baviti određenim muzejskim poslom, predlagač omogućuje da se radom koji ne spada u javne službe napreduje na isti način kao i radom u javnim muzejima. Napredovati mogu i oni koji su, kako nespretno navodi predlagač „sudjelovali u realizaciji muzejsko-izložbenih projekata, te muzejskih inovativnih i konceptualnih umjetničkih praksi” što god da ovdje predlagaču značio pojam “sudjelovanje” ili pak “inovativne i konceptualističke prakse”(!?).

Ukoliko se ovim odredbama želi omogućiti fluktuacija muzejskih stručnjaka, lakše zapošljavanje onih koji nisu inicijalno započeli svoje karijere u Muzejima tada ona može imati pozitivnih efekata. No, to isključivo ovisi o odredbama Zakona o radu pa ukoliko taj zakon u dogledno vrijeme ne omogući brži proces otpuštanja i zapošljavanja tada i ovakve odredbe u Zakonu o muzejima nemaju smisla, osim da skupe neki politički poen.

Primjedbe na pojedine članke Nacrta prijedloga: navedeno se odnosi na članke: 23; 24; 25; 26; 27; 29; 30; 37.

Važna napomena:

**Popunjeni obrazac dostaviti na adresu elektronske pošte: zakon.muzeji@min-kulture.hr
zaključno do: 25. svibnja 2014.**